

Inhoudstafel

INHOUDSTAFEL	XIII
HOOFDSTUK 1. INLEIDING EN METHODOLOGIE.....	1
AFDELING 1. PROBLEEMSTELLING	1
AFDELING 2. ONDERZOEKSVRAGEN	2
AFDELING 3. ONDERZOEKSMETHODE	4
1.3.1 AFBAKENING.....	4
1.3.2 METHODE	5
AFDELING 4. STRUCTUUR.....	7
HOOFDSTUK 2. BESTAANSREDENEN.....	9
AFDELING 1. INLEIDING	9
AFDELING 2. PRIMAIRE REDENEN.....	14
2.2.1 RECHTSVREDE ALS ALGEMEEN BELANG	15
2.2.1.1 Rechtsvrede	15
2.2.1.2 Algemeen belang	18
2.2.1.2.1 Druk op het algemeen belang als grond voor verjaring.....	18
2.2.1.2.2 Kritiek als gevolg van een misconceptie van het algemeen belang?.....	19
2.2.2 RECHTSZEKERHEID	21
2.2.2.1 Verduidelijking en toepassing van rechtszekerheid	21
2.2.2.2 Objectieve rechtszekerheid	23
2.2.2.2.1 Vereisten voor wettelijke verjaringsregels	23
2.2.2.2.1.1 Inleiding	23
2.2.2.2.1.2 Kenbaarheid en duidelijkheid.....	25
2.2.2.2.1.3 Complexiteit	30
2.2.2.2.2 Interpretatie van verjaringsregels.....	34
2.2.2.3 Subjectieve rechtszekerheid in het privaatrecht	39
2.2.2.3.1 Bescherming van de schuldenaar	39

2.2.2.3.2	Bewijsproblematiek.....	44
2.2.2.3.2.1	Problemen voor schuldenaar door verstrijken van de tijd.....	44
2.2.2.3.2.2	Kritiek.....	49
2.2.2.3.3	Verjaring als deel van vertrouwensleer.....	51
2.2.2.3.3.1	Bevestiging van feitelijke situatie.....	51
2.2.2.3.3.2	Algemene rol van vertrouwensleer.....	53
2.2.2.3.3.2.1	Achterliggende bestaansreden.....	55
2.2.2.3.3.2.2	Voorwaarden.....	58
2.2.2.3.3.2.3	Moeilijkheden bij de vergelijking.....	62
2.2.2.3.3.3	Gevolgen voor de verjaring.....	63
AFDELING 3. SECUNDAIRE REDENEN		65
2.3.1	ECONOMISCHE BELANGEN.....	65
2.3.2	PROCESECONOMIE.....	68
2.3.3	AANSPORING TOT HANDELEN EN SANCTIONEREND KARAKTER	70
2.3.4	SPECIFIEKE (ATYPISCHE) BELANGEN.....	74
AFDELING 4. VERJARING ALS BELANGENAFWEGING		75
2.4.1	BILLIJKHEID EN VERJARING.....	75
2.4.1.1	(On)billijkheid van verjaring.....	75
2.4.1.2	Billijkheidsuitzonderingen op de verjaring.....	79
2.4.2	VERJARING ALS BELANGENAFWEGING	80
2.4.2.1	Balans tussen subjectieve rechtszekerheid en billijkheid	80
2.4.2.2	Terugkoppeling naar dynamische en statische zekerheid.....	88
2.4.2.3	Correctiemechanismen en verjaring	90
2.4.2.4	Uitdrukking in het EVRM.....	91
2.4.2.5	Rol van goede trouw.....	92
2.4.2.5.1	Van goede trouw als vereiste naar verwerping ervan.....	92
2.4.2.5.2	Nieuwe tendens van integratie van verjaring in goede trouw.....	94
2.4.2.5.3	Gevolgen van de integratie voor de verjaring.....	96
2.4.2.5.3.1	Goede trouw als voorwaarde.....	96
2.4.2.5.3.2	Verhouding met bepaalde bestaansredenen	97
2.4.2.5.3.3	Correctiemechanismen zorgen voor een weerlegbaar vermoeden	98
2.4.3	OPEN NORMEN EN INDIVIDUELE GEVALLEN	99

2.4.3.1	Verhouding tussen objectieve rechtszekerheid en billijkheid	99
2.4.3.2	Strikte regels en open normen	102
2.4.3.2.1	Wetgevend perspectief	102
2.4.3.2.2	Rechterlijke functie	106
2.4.3.3	Situering van de verjaring	108
AFDELING 5. TOETSINGSCRITEIA		109
2.5.1	TOETSINGSCRITEIUM 1: OBJECTIEVE RECHTSZEKERHEID	110
2.5.2	TOETSINGSCRITEIUM 2: BELANGEN SCHULDENAAR/VERWEERDER (SUBJECTIEVE RECHTSZEKERHEID)	110
2.5.3	TOETSINGSCRITEIUM 3: BELANGEN EISER (BILLIJKHEID)	110
HOOFDSTUK 3. KWALIFICATIE EN GEVOLGEN.....		115
AFDELING 1. OMSCHRIJVING		117
3.1.1	DEFINITIE.....	117
3.1.2	VERJARING ALS	118
3.1.2.1	Obliegenheit	118
3.1.2.2	Bevoegdheid.....	122
AFDELING 2. KWALIFICATIE		127
3.2.1	KWALIFICATIEPROBLEMATIEK DOOR BEGRIPSGEBRUIK.....	127
3.2.2	VOORAFGAANDE TERMINOLOGISCHE OPHELDERING	131
3.2.3	PROCEDURELE VERSUS MATERIËLE STREKKINGEN	133
3.2.3.1	Procedurele strekking	134
3.2.3.2	Materiële strekking	136
3.2.3.2.1	Uitdoving subjectief recht.....	136
3.2.3.2.2	Uitdoving aanspraak.....	138
3.2.3.3	Andere opvattingen.....	141
3.2.3.4	Europeesrechtelijke invloed	142
3.2.4	BESLUIT.....	144
AFDELING 3. GEVOLGEN.....		145
3.3.1	INLEIDING	145

3.3.2	NIETIGHEIDSEXCEPTIE	145
3.3.2.1	Adagium quae temporalia	145
3.3.2.2	Aanvallende of verwerende exceptie	151
3.3.3	ENAC EN RETENTIERECHT	155
3.3.4	ONVERSCHULDIGDE BETALING	159
3.3.5	SCHULDVERGELIJKING.....	161
3.3.6	ZEKERHEIDSRECHTEN EN BORGSTELLING.....	162
3.3.7	VERJARING ALS EXCEPTIE	163
3.3.7.1	Inroeping door schuldenaar.....	163
3.3.7.2	Ambtshalve opwerping en toepassing	166
3.3.7.2.1	Verhouding met verjaring als bevoegdheid.....	166
3.3.7.2.2	Concrete toepassing.....	171
3.3.7.2.3	Onpartijdigheid van de rechter.....	172
3.3.7.2.4	Consumentenrecht.....	175
AFDELING 4.	BESLUIT	178
 HOOFDSTUK 4. AANKNOPINGSFACTOREN IN DE VERJARINGSREGELS.....		183
AFDELING 1.	VERTREKPUNT	183
4.1.1	AFBAKENING EN SITUERING	183
4.1.2	OBJECTIEVE VERJARINGSREGELS	190
4.1.2.1	Functies, typegevallen en vormgeving	190
4.1.2.1.1	Functies en typegevallen	190
4.1.2.1.1.1	Residuaire toepasselijke verjaringsregels (typegeval 1).....	192
4.1.2.1.1.2	Begrenzing/tegenpool van de subjectieve verjaringsregels (typegeval 2)	194
4.1.2.1.1.3	Minimumgrens voor subjectieve verjaringsregels (typegeval 3).....	197
4.1.2.1.2	Onderzoek naar de vormgeving	201
4.1.2.2	Ontstaan van de rechtsoverdracht	202
4.1.2.2.1	Band tussen het ‘ontstaan van de rechtsoverdracht’ en de ‘oepsbaarheid’	206
4.1.2.2.1.1	Rechtsoverdracht.....	206
4.1.2.2.1.2	Oepsbaarheid.....	209

4.1.2.2.1.3	Vergelijking tussen ‘rechtsvordering’ en ‘opeisbaarheid’	210
4.1.2.2.1.4	Rechtsvergelijkende analyse	214
4.1.2.2.1.4.1	Tegenpool: opeisbaarheid als vertrekpunt.....	214
4.1.2.2.1.4.2	Tussenpositie: het Duitse ontstaan van de aanspraak.....	217
4.1.2.2.1.4.3	Uitweg: accrual of the cause of action	225
4.1.2.2.1.5	Evaluatief besluit: het ontstaan van de rechtsvordering herbekeken	232
4.1.2.2.1.5.1	Technische uitwerking	232
4.1.2.2.1.5.2	Typegevallen en toetsingscriteria.....	233
4.1.2.2.2	Schade.....	237
4.1.2.2.2.1	Ontstaan van de schade	238
4.1.2.2.2.2	Toekomstige schade.....	248
4.1.2.2.2.3	Evaluatief besluit	257
4.1.2.3	Schadeverwekkende feit	259
4.1.2.3.1	Enkelvoudige feiten.....	260
4.1.2.3.2	Voortdurende feiten.....	262
4.1.2.3.2.1	Algemene opdeling	262
4.1.2.3.2.2	Eenmalige gedragingen met voortdurende gevolgen.....	263
4.1.2.3.2.3	Afzonderlijke herhaalde gedragingen	263
4.1.2.3.2.4	Voortdurende gedragingen die verschillende inbreuken inhouden	268
4.1.2.3.2.5	Evaluatief besluit over voortdurende feiten	276
4.1.2.3.3	Evaluatief besluit over het schadeverwekkende feit	279
4.1.2.4	Ultimo-Verjährung: Schluss des Jahres	280
4.1.2.5	Besluit	283
4.1.3	SUBJECTIEVE VERJARINGSREGELS	285
4.1.3.1	Inleiding	285
4.1.3.2	Overzicht subjectieve vertrekpunten voor schadeloosstelling	286
4.1.3.3	Kennis	290
4.1.3.3.1	Type kennis.....	290
4.1.3.3.1.1	(Geobjectiveerde) daadwerkelijke kennis	290
4.1.3.3.1.1.1	Daadwerkelijke kennis	290
4.1.3.3.1.1.2	Correcties op de daadwerkelijke kennis	300
4.1.3.3.1.1.2.1	Bewijsrechtelijk	300

4.1.3.3.1.1.2.2	Onderzoeksplicht	304
4.1.3.3.1.1.3	Geobjectieerde daadwerkelijke kennis	306
4.1.3.3.1.2	Kennis van de voorzichtige en redelijke persoon in dezelfde omstandigheden.....	308
4.1.3.3.1.2.1	Grove nalatigheid.....	309
4.1.3.3.1.2.2	Constructive knowledge	316
4.1.3.3.1.3	Vormgevend besluit: kennis is op dezelfde leest geschoeid	325
4.1.3.3.1.3.1	Formulering verschilt, inhoud is gelijkaardig.....	325
4.1.3.3.1.3.2	Elke invulling van kennis veronderstelt een referentietype.....	329
4.1.3.3.1.3.2.1	Het gebruik van een referentiepersoon.....	329
4.1.3.3.1.3.2.2	Invulling van de referentiepersoon bij kennis in de verjaring	337
4.1.3.3.2	Voorwerp van de kennis	340
4.1.3.3.2.1	Rechtsfeiten.....	341
4.1.3.3.2.1.1	Schade	341
4.1.3.3.2.1.1.1	Bestaan en omvang	341
4.1.3.3.2.1.1.2	Significante schade	344
4.1.3.3.2.1.1.3	Verergering, toekomstige schade en voorbehouden	347
4.1.3.3.2.1.2	Persoon: schadeverwekker/aansprakelijke persoon	354
4.1.3.3.2.1.3	‘Oorzakelijk’ verband	360
4.1.3.3.2.1.3.1	Situering	360
4.1.3.3.2.1.3.2	Invulling	364
4.1.3.3.2.1.4	Vormgevend besluit: algemene feitelijke kennis	372
4.1.3.3.2.2	Recht.....	377
4.1.3.3.2.2.1	Principe: rechtskennis is irrelevant	377
4.1.3.3.2.2.2	Uitzonderingen.....	381
4.1.3.3.2.2.2.1	Informatieverplichting.....	381
4.1.3.3.2.2.2.2	Onzekere en twijfelachtige rechtssituatie.....	390
4.1.3.3.2.2.2.3	Meerpartijenverhoudingen	398
4.1.3.3.3	Evaluatief besluit.....	400
4.1.3.4	Grens tussen kennis en kunnen handelen.....	402
4.1.3.4.1	Nederlandse “daadwerkelijk in staat zijn”	403

4.1.3.4.2	Beperktere Duitse redelijkheid.....	406
4.1.3.4.3	Zuivere Engelse opdeling	406
4.1.3.4.4	Evaluatief besluit.....	409
4.1.4	BESLUIT.....	410
4.1.4.1	Objectieve verjaringsregels.....	410
4.1.4.2	Subjectieve verjaringsregels.....	412
AFDELING 2. SCHORSING EN VERLENGING		414
4.2.1	WERKING.....	417
4.2.1.1	Schorsing.....	417
4.2.1.2	Verlenging.....	423
4.2.1.3	Stuiting.....	425
4.2.1.4	‘Oneigenlijke’ stuiting	427
4.2.1.5	Eenjarige eenmalige ‘stuiting’ van de (Belgische) ingebrekestelling door bepaalde beroepsgroepen	430
4.2.2	GRONDEN	431
4.2.2.1	Algemene schorsingsgrond: wettelijk beletsel	432
4.2.2.2	Specifiekere schorsingsgronden	435
4.2.2.2.1	Minderjarigheid en onbekwaamheid	435
4.2.2.2.1.1	Drie verschillende opvattingen.....	435
4.2.2.2.1.2	Toepassingsgebied nader bekeken.....	438
4.2.2.2.1.3	Specifieke Belgische uitzonderingsgrond van artikel 2278 oud BW	441
4.2.2.2.1.4	Evaluatief tussenbesluit.....	444
4.2.2.2.2	Echtgenoten	445
4.2.2.2.3	Nalatenschap.....	447
4.2.2.3	Gesloten systeem	450
4.2.3	HERDENKING NAAR BELGISCH RECHT.....	451
4.2.3.1	Invoering van verlenging	451
4.2.3.2	Herleiding van de stuiting	457
4.2.3.3	Internationale doorwerking	460
AFDELING 3. INVLOED VAN STRAFRECHTELIJKE VERJARINGSREGELS.....		461
4.3.1	MINIMUMGRENSEN VAN ARTIKEL 26 V.T.SV. EN ARTIKEL 3:310, LID 4 NBW	462
4.3.2	BIJZONDERE CIVIELRECHTELIJKE DUITSE SCHORSINGSGROND.....	469
4.3.3	EVALUATIEF BESLUIT	474

HOOFDSTUK 5. CORRECTIEMECHANISMEN	477
AFDELING 1. INLEIDING	477
AFDELING 2. ALGEMENE CORRECTIES	478
5.2.1 FUNCTIES VAN DE BILLIJKHEID	478
5.2.2 (BELGISCH) VERBOD OP RECHTSMISBRUIK.....	482
5.2.3 (DUITSE) TREU UND GLAUBEN.....	487
5.2.4 (NEDERLANDSE) REDELIJKHEID EN BILLIJKHEID.....	498
5.2.4.1 Omschrijving en situering.....	498
5.2.4.2 Verjaringsrechtelijke toepassing	503
5.2.4.2.1 Situering.....	503
5.2.4.2.2 Uitzonderlijke typegevallen.....	504
5.2.4.2.3 Verjaringsrechtelijke gezichtspuntenleer.....	509
5.2.4.2.3.1 Algemeen	509
5.2.4.2.3.2 Verschillende gezichtspunten in detail	510
5.2.4.2.3.2.1 a) al dan niet vermogensschade ten goede aan het slachtoffer zelf, nabestaanden of een derde;	511
5.2.4.2.3.2.2 b) in hoeverre voor het slachtoffer respectievelijk zijn nabestaanden ter zake van de schade een aanspraak op een uitkering uit anderen hoofde bestaat;.....	512
5.2.4.2.3.2.3 c) de mate waarin de gebeurtenis de aangesprokene kan worden verweten;	513
5.2.4.2.3.2.4 d) in hoeverre de aangesprokene reeds vóór het verstrijken van de verjaringstermijn rekening heeft gehouden of had behoren te houden met de mogelijkheid dat hij voor de schade aansprakelijk zou zijn;.....	517
5.2.4.2.3.2.5 e) of de aangesprokene naar redelijkheid nog de mogelijkheid heeft zich tegen de vordering te verweren;	519
5.2.4.2.3.2.6 f) of de aansprakelijkheid (nog) door verzekering is gedekt;	523
5.2.4.2.3.2.7 g) of na het aan het licht komen van de schade binnen redelijke termijn een aansprakelijkstelling heeft plaatsgevonden en een vordering tot schadevergoeding is ingesteld.	525
5.2.4.2.3.2.8 Andere elementen	528
5.2.4.2.3.3 Gewicht van de elementen	528
5.2.4.2.3.4 Evaluatie van verjaringsrechtelijke gezichtspunten.....	531
5.2.4.3 Vergelijking met misbruik van bevoegdheid	538

5.2.5	(ENGELSE) DISCRETIONAIRE UITSLUITING BIJ LETSELSCHADE EN ESTOPPEL	540
5.2.5.1	Discretionaire uitsluiting in Section 33 LA 1980.....	540
5.2.5.1.1	Invloed op de ruimere systematiek van de verjaringsregels	540
5.2.5.1.2	Elementen van belang bij beoordeling	546
5.2.5.1.2.1	Inleiding	546
5.2.5.1.2.2	Wettelijke elementen	552
5.2.5.1.2.3	Niet-wettelijk bepaalde elementen	573
5.2.5.2	Estoppel.....	577
5.2.6	EVALUATIE	583
5.2.6.1	Grondslag en toepassingsgebied.....	583
5.2.6.2	Lijst van gezichtspunten of wettelijke elementen.....	585
5.2.6.2.1	Mogelijke meerwaarde van een lijst onderzocht.....	585
5.2.6.2.2	Hiërarchie van de verschillende elementen	590
5.2.6.2.3	Nederlandse of Engelse lijst	594
5.2.6.3	Gevolgen	595
AFDELING 3.	BIJZONDERE CORRECTIES	596
5.3.1	BEDROG/FRAUS.....	596
5.3.1.1	Situering.....	596
5.3.1.1.1	Algemene rechtsgronden	596
5.3.1.1.2	Geen uitdrukkelijke rechtsgrond	604
5.3.1.2	Verhouding met subjectieve verjaringsregels	605
5.3.1.3	Invulling.....	606
5.3.1.3.1	(1) Welk type feiten moet verborgen worden gehouden?.....	609
5.3.1.3.2	(2) De invulling van een “bedrieglijk verzwijgen” door verweerder	611
5.3.1.4	Gevolgen	617
5.3.1.5	Evaluatie	624
5.3.2	CONTRA NON VALENTEM	627
5.3.2.1	Situering.....	628
5.3.2.1.1	Specifieke rechtsgronden.....	628
5.3.2.1.2	Algemene rechtsgrond.....	631
5.3.2.1.3	Geen uitdrukkelijke rechtsgrond	632
5.3.2.2	Ontwikkeling en discussie	632

5.3.2.3	Invulling.....	638
5.3.2.3.1	Voorstellen in België.....	638
5.3.2.3.2	Duitsland en Frankrijk.....	640
5.3.2.4	Gevolgen.....	646
5.3.2.5	Vergelijking met vervaltermijn	648
5.3.2.6	Evaluatie	652
AFDELING 4. EVALUATIEF BESLUIT.....		657
5.4.1	DRIE CATEGORIEËN VAN RECHTSSTELSELS EN HET EHRM.....	657
5.4.2	HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE VORMGEVING VAN BELGISCHE VERJARINGSREGELS	661
5.4.2.1	Huidig recht.....	661
5.4.2.2	Voorstel 1: invoering van overmacht naar Duits recht	662
5.4.2.3	Voorstel 2: ruimere correctie naar Nederlands en Engels voorbeeld	666
HOOFDSTUK 6. RECHTSVERWERKING		669
AFDELING 1. RECHTSVERWERKING ALS RECHTSMISBRUIK		669
6.1.1	SITUERING	669
6.1.2	VOORWAARDEN	674
AFDELING 2. RECHTSVERWERKING IN REDELIJKHEID EN BILLIJKHEID NAAR NEDERLANDS RECHT		682
6.2.1	SITUERING	682
6.2.2	VOORWAARDEN	683
AFDELING 3. VERWIRKUNG NAAR DUIJS RECHT		687
6.3.1	SITUERING	687
6.3.2	VOORWAARDEN	689
AFDELING 4. LACHES NAAR ENGELS RECHT.....		699
6.4.1	SITUERING	699
6.4.2	VOORWAARDEN	701
AFDELING 5. VERHOUDING MET VERJARINGSREGELS		702
6.5.1	VERJARING ALS RECHTSVERWERKING.....	703
6.5.2	PARALLELE TOEPASSING	705

6.5.3	KLACHTTERMIJN	709
AFDELING 6.	EVALUATIEF BESLUIT	716
HOOFDSTUK 7. HERDENKEN VAN DE BEVRIJDENDE VERJARING		719
AFDELING 1.	INLEIDING	719
AFDELING 2.	AFSCHAFFING VAN SUBJECTIEVE VERJARINGSREGELS	719
7.2.1	EVOLUTIE VAN BEGRENZENDE OBJECTIEVE VERJARINGSREGELS.....	719
7.2.1.1	Striktere Duitse opvatting	720
7.2.1.2	Evoluerende Belgische opvatting	724
7.2.1.3	Nederlandse ontwikkelingen	730
7.2.1.4	Open Engels systeem met zeer beperkte begrenzing.....	735
7.2.1.5	Evaluatief tussenbesluit	736
7.2.2	ILLUSOIRE BESCHERMING VAN SUBJECTIEVE VERJARINGSREGELS.....	737
7.2.3	DENKOEFFENING ACHTER DE AFSCHAFFING	742
7.2.4	KRITISCHE REFLECTIE.....	751
AFDELING 3.	BELGISCH ONDERSCHIED TUSSEN CONTRACTUELE EN BUITENCONTRACTUELE AANSPRAKEN	753
7.3.1	TOETSING VAN DE WETGEVENDE REDENEN	753
7.3.2	NIEUWE VORMGEVING	758
HOOFDSTUK 8. BESLUIT		763
AFDELING 1.	INLEIDING	763
AFDELING 2.	BESTAANSREDENEN.....	763
AFDELING 3.	VORMGEVING.....	766
8.3.1	KWALIFICATIE EN GEVOLGEN.....	766
8.3.2	AANKNOPINGSPUNTEN IN VERJARINGSREGELS	768
8.3.2.1	Vertrekpunten.....	768
8.3.2.1.1	Objectieve verjaringsregels.....	769
8.3.2.1.2	Subjectieve verjaringsregels	771
8.3.2.2	Schorsing en verlenging.....	773
8.3.2.3	Artikel 26 V.T.Sv.	775

AFDELING 4.	CORRECTIES EN RECHTSVERWERKING	776
AFDELING 5.	INTEGRATIE IN DE BEVRIJDENDE VERJARINGSREGELS.....	783
8.5.1	UITBREIDING VAN VERJARINGSRECHTELIJKE CORRECTIES.....	783
8.5.1.1	Verschillende categorieën van vormgeving	783
8.5.1.2	Minst ingrijpend: overmacht of contra non valentem.....	784
8.5.1.3	Ingrijpender: algemene correctie naar Nederlands en Engels voorbeeld.....	785
8.5.2	HERDENKEN VAN DE BEVRIJDENDE VERJARINGSREGELS	786
BIBLIOGRAFIE	789	
RECHTSLEER	789	
RECHTSPRAAK	808	
8.5.3	INTERNATIONAAL.....	808
8.5.3.1	EHRM.....	808
8.5.3.2	HvJ.....	809
8.5.4	BELGIË.....	810
8.5.5	DUITSLAND.....	817
8.5.6	NEDERLAND.....	826
8.5.7	ENGELAND.....	832
8.5.8	FRANKRIJK.....	837